Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 3 maja 2018 r.*

Odwołanie – Zamówienia publiczne na usługi – Świadczenie usług zewnętrznych na potrzeby zarządzania programami i projektami oraz na potrzeby doradztwa technicznego w dziedzinie technologii informatycznych – Procedura kaskadowa – Artykuł 21 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – Artykuł 76 i art. 84 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem – Zakaz orzekania ultra petita – Ważenie podkryteriów w ramach kryteriów udzielenia zamówienia – Oczywiste błędy w ocenie – Rozporządzenie (WE, Euratom) nr 1605/2002 – Artykuł 100 ust. 2 – Decyzja o odrzuceniu oferty – Brak uzasadnienia – Utrata szansy – Odpowiedzialność pozaumowna Unii Europejskiej – Żądanie odszkodowania

W sprawie C-376/16 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 7 lipca 2016 r.,

Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO), reprezentowany przez N. Bambarę, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez adwokatów P. Wytincka i B. Hoorelbeke'a,

strona skarżąca,

w której pozostałymi uczestnikami postępowania są:

European Dynamics Luxembourg SA, z siedzibą w Luksemburgu (Luksemburg),

European Dynamics Belgium SA, z siedzibą w Brukseli (Belgia),

Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE, z siedzibą w Atenach (Grecja),

reprezentowane przez M. Sfyri, C.N. Dede i V. Alevizopoulou, dikigoroi,

strony skarżące w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: T. von Danwitz, prezes izby, C. Vajda, E. Juhász (sprawozdawca), K. Jürimäe i C. Lycourgos, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: A. Calot Escobar,

* Język postępowania: angielski.

uwzględniając pisemny etap postępowania,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 28 września 2017 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 W niniejszym odwołaniu Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO) wnosi o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 27 kwietnia 2016 r., European Dynamics Luxembourg i in./EUIPO (T-556/11, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem", EU:T:2016:248), w którym Sąd:

stwierdził nieważność decyzji EUIPO, doręczonej pismem z dnia 11 sierpnia 2011 r., przyjętej w ramach postępowania przetargowego AO/029/10, zatytułowanego „Usługi tworzenia i utrzymania oprogramowania", na mocy której odrzucona została złożona przez European Dynamics Luxembourg SA (zwanej dalej „decyzją o odrzuceniu oferty") oferta, oraz innych powiązanych decyzji EUIPO, przyjętych w ramach tego postępowania, w tym decyzji o udzieleniu zamówienia trzem innym oferentom, sklasyfikowanym jako wybrani oferenci na trzech pierwszych miejscach w procedurze kaskadowej (zwanych dalej łącznie „spornymi decyzjami"), oraz

zobowiązał EUIPO do naprawienia szkody poniesionej przez European Dynamics Luxembourg z tytułu utraty szansy zawarcia umowy ramowej przynajmniej w charakterze trzeciego wykonawcy w procedurze kaskadowej.

Ramy prawne

2 Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich (Dz.U. 2002, L 248, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 1, t. 4, s. 74) zmienione rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 1995/2006 z dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. 2006, L 390, s. 1, zwane dalej „rozporządzeniem finansowym") ustanawia podstawowe przepisy regulujące całą sferę budżetową w dziedzinach takich jak udzielanie zamówień publicznych.

3 Zgodnie z art. 100 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia finansowego zamawiający powiadamia wszystkich odrzuconych kandydatów lub oferentów o podstawach odrzucenia ich kandydatury lub oferty, a także wszystkich oferentów, którzy złożyli dopuszczalną ofertę i którzy zwrócili się o to na piśmie, o charakterystyce i cechach decydujących o relatywnej przewadze oferty, która wygrała przetarg, oraz nazwisku oferenta, któremu udzielono zamówienia. Drugi akapit tego ustępu stanowi jednak, że niektórych informacji nie trzeba ujawniać, jeżeli ich ujawnienie utrudniłoby stosowanie prawa, byłoby sprzeczne z interesem publicznym lub zaszkodziłoby uzasadnionym interesom gospodarczym przedsiębiorstw publicznych lub prywatnych albo zakłóciłoby uczciwą konkurencję między tymi przedsiębiorstwami.

4 Artykuł 149 rozporządzenia Komisji (WE, Euratom) nr 2342/2002 z dnia 23 grudnia 2002 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia nr 1605/2002 (Dz.U. 2002, L 357, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 1, t. 4, s. 145), zmienionego rozporządzeniem Komisji (WE, Euratom) nr 478/2007 z dnia 23 kwietnia 2007 r. (Dz.U. 2007, L 111, p. 13) (zwanego dalej „zasadami wykonania") określa obowiązki instytucji zamawiającej w zakresie informowania kandydatów i oferentów zgodnie z art. 100 ust. 2 rozporządzenia finansowego.

5 Artykuł 115 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 207/2009 z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego (Dz.U. 2009, L 78, s. 1), zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2424 z dnia 16 grudnia 2015 r. (Dz.U. 2015, L 341, s. 21) stanowi, że EUIPO jest organem Unii i ma osobowość prawną. W każdym z państw członkowskich posiada ono zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznawaną przez prawo krajowe osobom prawnym. Może ono w szczególności nabywać lub zbywać mienie ruchome i nieruchome oraz stawać przed sądem.

6 W art. 118 ust. 3 i 4 rozporządzenia nr 207/2009, zmienionego rozporządzeniem 2015/2424, przewidziano w zakresie odpowiedzialności pozaumownej, że EUIPO powinno naprawić szkody wyrządzone przez jego służby lub jego pracowników przy wykonywaniu ich funkcji zgodnie z ogólnymi zasadami wspólnymi dla ustawodawstw państw członkowskich. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do rozpoznawania sporów dotyczących odszkodowań za tego rodzaju szkody.

Okoliczności powstania sporu, postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

7 Okoliczności powstania sporu zostały przedstawione w pkt 1–20 zaskarżonego wyroku.

8 W następstwie tych okoliczności w dniu 21 października 2011 r. European Dynamics Luxembourg, European Dynamics Belgium SA i Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE (zwane dalej łącznie „European Dynamics Luxembourg i in.") wniosły do Sądu skargę o stwierdzenie nieważności spornych decyzji, w której wnosiły o:

– stwierdzenie nieważności spornych decyzji oraz

– zasądzenie od EUIPO kwoty 6 750 000 EUR tytułem naprawienia poniesionej przez European Dynamics Luxembourg szkody polegającej na utracie szansy uzyskania spornego zamówienia.

9 Na poparcie skargi przed Sądem European Dynamics Luxembourg i in. podniosły trzy zarzuty, z których pierwszy dotyczył naruszenia obowiązku uzasadnienia, drugi – szeregu oczywistych błędów w ocenie, a trzeci – naruszenia zasady równego traktowania.

10 W związku z odpowiedzią EUIPO na środki organizacji postępowania oraz środki dowodowe Sądu, European Dynamics Luxembourg i in. podniosły nowy zarzut, dotyczący tego, że EUIPO naruszyło specyfikację warunków zamówienia, akceptując ofertę finansową innego oferenta, choć obejmowała ona ofertę wariantową i przedział cenowy.

11 W pierwszej kolejności Sąd rozpatrzył zarzut trzeci. Przede wszystkim odrzucił twierdzenie, że w skład trzeciego oferenta wybranego w procedurze kaskadowej, czyli konsorcjum Drasis, wchodziła spółka, która redagowała specyfikację warunków zamówienia i w rezultacie występował w jego przypadku konflikt interesów w rozumieniu art. 94 lit. a) rozporządzenia finansowego. Sąd odrzucił też następnie argument, że konflikt interesów zachodził w przypadku konsorcjum Unisys. Sąd uwzględnił natomiast trzecią część zarzutu trzeciego, uznając, że EUIPO w sposób oczywisty uchybiło ciążącemu na nim obowiązkowi staranności przy badaniu występowania podstawy wykluczenia określonej w pkt 13.1 akapit pierwszy lit. e) specyfikacji warunków zamówienia i w art. 93 ust. 1 lit. e) rozporządzenia finansowego. EUIPO nie mogło w szczególności zadowolić się formalnym oświadczeniem Siemens SA w charakterze dowodu braku podstawy wykluczenia w odniesieniu do sytuacji konsorcjum Drasis w rozumieniu pkt 13.1 akapit pierwszy lit. e) specyfikacji warunków zamówienia i art. 93 ust. 1 lit. e) rozporządzenia finansowego. Ten środek dowodowy był tym bardziej nieodpowiedni w celu wykazania braku wystąpienia tej podstawy wykluczenia w odniesieniu do Siemens SL, w stosunku do którego EUIPO nie zażądało ani nie przedstawiło właściwego dowodu.

12 W drugiej kolejności Sąd zbadał zarzut drugi dotyczący szeregu oczywistych błędów w ocenie. Zarzut ten w części uwzględnił, a w części oddalił. Orzekł on w tym względzie, że po tym, jak stwierdził występowanie oczywistych błędów w ocenie lub braków w uzasadnieniu, stanowiących wady wpływające na zgodność z prawem oceny oferty European Dynamics Luxembourg i in., te bezprawne działania uzasadniają same w sobie stwierdzenie nieważności decyzji o odrzuceniu oferty.

13 W oparciu o tabelę oceny porównawczej ofert technicznych przedstawioną w pkt 14 zaskarżonego wyroku Sąd uznał ponadto, że oferta techniczna European Dynamics Luxembourg uzyskała, na mocy kryteriów jakościowych nr 1–3, po dokonaniu ważenia przyznanych punktów netto, maksymalny wynik wynoszący 100 punktów brutto, podczas gdy oferty trzech wybranych oferentów uzyskały wyraźnie niższą liczbę punktów netto i brutto, a niektóre z nich niewiele powyżej progu wykluczającego z przetargu wynoszącego 45, 15 i 10 punktów, odpowiednio dla kryteriów jakościowych nr 1–3. W związku z tym 87,90 punktów netto przyznanych ofercie European Dynamics Luxembourg zostało podniesionych do 100 punktów brutto, podczas gdy 71,96 punktów netto przyznanych ofercie IECI zostało podniesionych do 81,86 punktów brutto, 70,66 punktów netto przyznanych ofercie Unisys zostało podniesionych do 80,38 punktów brutto, a 78,05 punktów netto przyznanych ofercie Drasis zostało podniesionych do 88,78 punktów brutto.

14 Sąd oddalił natomiast jako bezzasadny nowy zarzut, o którym mowa w pkt 10 niniejszego wyroku, dotyczący naruszenia specyfikacji warunków zamówienia polegającego na tym, że EUIPO przyjęło ofertę finansową IECI.

15 Co się tyczy następnie zarzutu pierwszego, Sąd orzekł, że decyzja o odrzuceniu oferty odznacza się w szeregu punktów brakiem dostatecznego uzasadnienia w rozumieniu art. 100 ust. 2 ogólnego rozporządzenia finansowego w związku z art. 296 akapit drugi TFUE i należy stwierdzić jej nieważność również z tego względu.

16 Wreszcie, w trzeciej kolejności, Sąd uwzględnił żądanie odszkodowawcze European Dynamics Luxembourg w zakresie, w jakim dotyczyło ono odszkodowania za utratę szansy. Jeżeli chodzi o kwotę odszkodowania, Sąd wezwał strony do przedstawienia Sądowi, w terminie trzech miesięcy liczonych od daty wydania zaskarżonego wyroku, kwoty odszkodowania ustalonej w ugodzie, a w jej braku – do przedstawienia mu w tym samym terminie wniosków dotyczących proponowanych kwot.

Postępowanie przed Trybunałem i żądania stron

17 W swoim odwołaniu EUIPO wnosi do Trybunału o:

tytułem głównym – uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie skargi o stwierdzenie nieważności spornych decyzji oraz żądania odszkodowania podniesionego przez European Dynamics Luxembourg;

tytułem żądania ewentualnego – uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd;

tytułem dalszego żądania ewentualnego – uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim nakazano w nim EUIPO zapłatę odszkodowania na rzecz European Dynamics Luxembourg za utratę szansy zawarcia umowy ramowej, i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd; i

obciążenie European Dynamics Luxembourg i in. kosztami postępowania.

18 European Dynamics Luxembourg i in. wnoszą do Trybunału o:

oddalenie odwołania jako bezzasadnego; oraz

obciążenie EUIPO całością kosztów postępowania.

W przedmiocie odwołania

19 Na poparcie swojego odwołania EUIPO podnosi cztery zarzuty, z których pierwszy oparty jest na naruszeniu prawa w zakresie, w jakim Sąd orzekł ultra petita i błędnie zinterpretował i zastosował zasadę równości szans oraz należytej staranności, a w każdym razie dopuścił się przeinaczenia okoliczności faktycznych, drugi – na naruszeniu prawa w wykładni i stosowaniu kryterium dotyczącego oczywistych błędów w ocenie, trzeci – na naruszeniu prawa w zakresie stosowania art. 100 ust. 2 rozporządzenia finansowego w związku z art. 296 akapit drugi TFUE, a czwarty – na braku uzasadnienia w odniesieniu do przyznania odszkodowania z tytułu utraty szansy.

W przedmiocie zarzutu pierwszego

Argumentacja stron

20 W pierwszej części zarzutu pierwszego EUIPO zarzuca Sądowi, że orzekał ultra petita, z naruszeniem art. 21 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz art. 76 i art. 84 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem. Z pkt 63 zaskarżonego wyroku i z protokołu z rozprawy przed Sądem jasno wynika, że European Dynamics Luxembourg i in. odstąpiły od trzeciej części zarzutu trzeciego. Skoro więc co do tej części nie było już między stronami sporu, Sąd powinien powstrzymać się od jej badania. Tymczasem orzekł on w przedmiocie tej części w pkt 64–78 zaskarżonego wyroku, przez co przekroczył swe kompetencje. Tytułem ewentualnym EUIPO podnosi, że Sąd naruszył prawo, orzekając, że naruszenie zasad równości szans i staranności może prowadzić do stwierdzenia nieważności spornych decyzji.

21 European Dynamics Luxembourg i in. zaprzeczają, jakoby odstąpiły od trzeciej części zarzutu trzeciego przed Sądem. Konkretnie strony te podkreślają, że odstąpiły od argumentacji dotyczącej ewentualnego zaangażowania spółki Siemens AG w nielegalne działania spółek Siemens SA i Siemens SL, należących do konsorcjum Drasis, „wyłącznie z tego względu, że były one początkowo pośrednio kontrolowane przez Siemens AG przed zakupieniem ich w dniu 1 lipca 2011 r., przez Atos SA, z uwagi na nabycie przez tę ostatnią spółkę 100% udziałów bezpośrednio kontrolującej jej spółki", co stwierdził Sąd w pkt 63 zaskarżonego wyroku. Jedynym argumentem, od którego European Dynamics Luxembourg i in. odstąpiły, był argument dotyczący powiązań strukturalnych między spółkami należącymi do konsorcjum Drasis a ich spółką dominującą, czyli Siemens AG. Pozostałe argumenty na poparcie tego zarzutu pozostały zatem w mocy, w szczególności zaś argumenty dotyczące obowiązku przestrzegania przez EUIPO przepisów zawartych w rozporządzeniu finansowym i specyfikacji warunków zamówienia, a także naruszenia zasady równego traktowania.

22 W drugiej części zarzutu pierwszego EUIPO czyni Sądowi zarzut z tego, że uznał w pkt 76 zaskarżonego wyroku, iż EUIPO „nie zażądało ani nie przedstawiło właściwego dowodu" w celu wykazania braku wystąpienia podstawy wykluczenia dotyczącej oszustwa i korupcji w odniesieniu do Siemens SL. Z dokumentu zamieszczonego w załączniku 4 do odwołania wynika bowiem, że zgodnie z przepisami art. 93 ust. 2 rozporządzenia finansowego EUIPO zażądało od oferentów zaświadczenia, że nie znajdują się w jednej z sytuacji powodujących wykluczenie, określonych w ust. 1 tego artykułu.

23 W ocenie European Dynamics Luxembourg i in. EUIPO w tym zakresie błędnie rozumie zaskarżony wyrok. Uważają one, że Sąd prawidłowo rozpatrzył materiał dowodowy badany w ramach tej drugiej części zarzutu pierwszego.

Ocena Trybunału

24 W części pierwszej zarzutu pierwszego EUIPO podnosi w istocie, że Sąd orzekł ultra petita, po przeprowadzeniu analizy trzeciej części zarzutu trzeciego skargi w pierwszej instancji, dotyczącej zaangażowania konsorcjum Drasis w niezgodne z prawem działania.

25 W tym względzie w pkt 63 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził, że „na rozprawie w odpowiedzi na pytanie ustne Sądu […] [European Dynamics Luxembourg i in.] odstąpiły od argumentu, że ewentualny udział Siemens AG […] w niezgodnych z prawem działaniach mógł być przypisany spółkom Siemens SA i Siemens SL, będącym członkami konsorcjum Drasis, wyłącznie z tego względu, że były one początkowo pośrednio kontrolowane przez Siemens AG przed zakupieniem ich w dniu 1 lipca 2011 r., przez Atos SA, z uwagi na nabycie przez tę ostatnią spółkę 100% udziałów bezpośrednio kontrolującej jej spółki, Siemens IT Solutions and Services GmbH, jak wynika z dokumentów przedstawionych przez EUIPO w następstwie postanowienia w przedmiocie zastosowania środków dowodowych z dnia 27 marca 2015 r. […]. Odstąpienie od tego argumentu zostało odnotowane w protokole z rozprawy".

26 Wspomniany protokół wyraźnie stwierdza w tym względzie, że European Dynamics Luxembourg i in. odstępują od argumentu opartego na istnieniu czynów polegających na oszustwach i korupcji, które pośrednio można przypisać Siemens SA i Siemens SL.

27 Jednak w odpowiedzi na niniejsze odwołanie European Dynamics Luxembourg i in. utrzymują, że to odstąpienie nie było całkowite i „dotyczyło jedynie powiązań strukturalnych między spółkami należącymi do konsorcjum Drasis i spółką dominującą (Siemens AG)".

28 Tymczasem, jak wynika z pkt 61 zaskarżonego wyroku, argument European Dynamics Luxembourg i in. dotyczył zamieszania „Siemensa" w niezgodne z prawem działania, uzasadniającego wykluczenie go jako członka konsorcjum Drasis z postępowania o udzielenie zamówienia na podstawie art. 93 i 94 rozporządzenia finansowego i art. 133a i 134b zasad wykonania, a od tego argumentu te strony wyraźnie odstąpiły. Jednak gdy Sąd badał, czy EUIPO przeanalizowało ofertę konsorcjum Drasis z należytą starannością, oparł się na strukturalnych powiązaniach między Siemens AG i jej dwiema spółkami zależnymi, Siemens SA i Siemens SL.

29 Punkt 64 zaskarżonego wyroku, w którym Trybunał rozpoczyna kończące się w pkt 78 badanie kwestii ewentualnego wykluczenia konsorcjum Drasis, brzmi bowiem następująco: „[…] z uwagi w szczególności na powiązania strukturalne z Siemens AG istniejące przed dniem 1 lipca 2011 r., pojawia się pytanie, czy w niniejszym przypadku instytucja zamawiająca zbadała z należytą starannością, czy w odniesieniu do Siemens SA i Siemens SL i w rezultacie konsorcjum Drasis, należało zastosować podstawy wykluczenia, o których mowa w art. 93 ust. 1 lit. b) i e) ogólnego rozporządzenia finansowego w związku z pkt 13.1 akapit[y] trzeci i czwarty specyfikacji warunków zamówienia […]".

30 Ponadto w pkt 77 zaskarżonego wyroku Sąd oparł się jeszcze na istnieniu tych powiązań strukturalnych, aby dojść do wniosku, że EUIPO oczywiście uchybiło obowiązkowi staranności.

31 Widać więc, że Sąd badał istnienie podstaw wykluczenia konsorcjum Drasis właśnie w świetle powiązań strukturalnych Siemens SA i Siemens SL ze spółką dominującą.

32 Nie można zatem uznać wysuwanych przez European Dynamics Luxembourg i in. argumentów, że ich odstąpienie było jedynie częściowe i dotyczyło wyłącznie tych powiązań strukturalnych. Powyższe uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zostało zakwestionowane przez żadną ze stron i nie jest też przedmiotem odwołania wzajemnego, należy je zatem uznać za ostateczne.

33 Z przepisów regulujących procedurę przed sądami Unii, w szczególności z art. 21 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz z art. 76 i art. 84 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem wynika zaś, że co do zasady to strony określają spór i ustalają jego zakres oraz że sąd Unii nie może orzekać ultra petita (wyrok z dnia 3 lipca 2014 r., Electrabel/Komisja C-84/13 P, niepublikowany, EU:C:2014:2040, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo).

34 W konsekwencji, mając na uwadze odstąpienie przez European Dynamics Luxembourg i in. od argumentacji, o czym mowa w pkt 25 i 26 niniejszego wyroku, Sąd nie był już właściwy do orzekania w przedmiocie ewentualnego naruszenia art. 93 i 94 rozporządzenia finansowego i art. 133a i 134b zasad wykonania, tak że rozstrzygnięcie Sądu, zawarte w pkt 77 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym EUIPO w sposób oczywisty uchybiło obowiązkowi staranności podczas badania istnienia, w szczególności, podstawy wykluczenia określonej w pkt 13.1 akapit pierwszy lit. e) specyfikacji warunków zamówienia i art. 93 ust. 1 lit. e) rozporządzenia finansowego, stanowi naruszenie prawa.

35 W odniesieniu do tego, czy w tych okolicznościach zarzut naruszenia tych artykułów stanowi, jak zdają się twierdzić European Dynamics Luxembourg i in., zarzut, który musi zostać zbadany z urzędu przez sąd Unii, należy stwierdzić, że wprawdzie przepisy te mają niewątpliwe znaczenie dla poszanowania prawa przy zamówieniach publicznych Unii, to jednak ich naruszenie nie spełnia przesłanek przyjętych przez Trybunał dla zakwalifikowania go jako istotnego naruszenia istotnych wymogów proceduralnych (zob. w szczególności wyrok z dnia 4 kwietnia 2017 r., Rzecznik/Staelen, C-337/15 P, EU:C:2017:256, pkt 85 i przytoczone tam orzecznictwo).

36 Z powyższego wynika, że należy uwzględnić część pierwszą zarzutu pierwszego.

37 W związku z wnioskiem zawartym w poprzednim punkcie druga część zarzutu pierwszego nie jest już istotna, zatem nie należy jej badać.

W przedmiocie zarzutu drugiego

Argumentacja stron

38 W pierwszej części zarzutu drugiego EUIPO podnosi, że Sąd naruszył prawo, ponieważ zaniechał zbadania, czy zarzucane oczywiste błędy w ocenie popełnione przez EUIPO w charakterze instytucji zamawiającej miały wpływ na ostateczny wynik postępowania w sprawie udzielenia spornego zamówienia.

39 W ocenie EUIPO sam fakt, że popełniło jakoby błędy w ocenie w odniesieniu do szeregu podkryteriów w ramach technicznych kryteriów udzielenia zamówienia nr 1 i nr 2 oraz szeregu podkryteriów w ramach kryterium udzielenia zamówienia nr 3 nie może sam w sobie być uznawany za wystarczającą podstawę do stwierdzenia nieważności decyzji w sprawie odrzucenia oferty. Sąd nie zbadał bowiem, wbrew wymogom stawianym w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości, czy błędy w ocenie miały konkretny wpływ na ostateczne rozstrzygnięcie tej decyzji.

40 W utrwalonym orzecznictwie Sądu można znaleźć potwierdzenie, że jeżeli ocena za dane kryterium udzielenia zamówienia nie opiera się na pojedynczym komentarzu, tylko na szeregu komentarzy, których nie zakwestionowano, Sąd powinien zbadać, czy te inne komentarze nadal są wystarczające, by uzasadnić przyznaną przez instytucję zamawiającą notę za rozpatrywane kryterium udzielenia zamówienia.

41 W niniejszym przypadku oceny przyznane za techniczne kryteria udzielania zamówienia nr nr 1–3 są oparte nie na jednym komentarzu, tylko na szeregu negatywnych i pozytywnych komentarzy, co do których Sąd uznał, że nie są one obarczone oczywistym błędem w ocenie lub których w ogóle nie

badał, gdyż nie były też one kwestionowane we wniesionej przez European Dynamics Luxembourg i in. skardze. Z tego względu Sąd powinien był zbadać, czy te inne komentarze nadal są wystarczające, by uzasadnić przyznaną przez instytucję zamawiającą notę za rozpatrywane kryterium udzielenia zamówienia, a fakt, że Sąd nie przeprowadził takiego badania, sam w sobie stanowi powód wystarczający do uzasadnienia stwierdzenia nieważności zaskarżonego wyroku.

42 W drugiej części drugiego zarzutu EUIPO zarzuca Sądowi zastosowanie, w ramach oceny decyzji o odrzuceniu oferty, błędne z prawnego punktu widzenia kryterium ustalania oczywistych błędów w ocenie i przeinaczenie niektórych okoliczności faktycznych.

43 Po pierwsze, kontrola decyzji o odrzuceniu oferty została przeprowadzona przez Sąd w zbyt szerokim zakresie, zważywszy na przysługujący instytucji zamawiającej zakres uznania w dziedzinie udzielania zamówień publicznych, a po drugie, do celów stwierdzenia oczywistych błędów w ocenie zastąpił on swą własną oceną stanu faktycznego – przeinaczając przy tym ten stan – ocenę EUIPO.

44 European Dynamics Luxembourg i in. podnoszą, że zarzut drugi należy oddalić.

Ocena Trybunału

45 W odniesieniu do pierwszej części zarzutu drugiego, podniesionego przez EUIPO na poparcie odwołania, należy wskazać, że w pkt 226–229 zaskarżonego wyroku Sąd w pośrednim wniosku dotyczącym drugiego z podniesionych przed nim zarzutów wyłuszczył powody, dla których uważa, iż stwierdzone oczywiste błędy w ocenie mogły wywrzeć wpływ na rozpatrywane postępowanie o udzielenie zamówienia, i w związku z tym uzasadniają stwierdzenie nieważności decyzji o odrzuceniu oferty.

46 Wprawdzie Sąd nie przeprowadził konkretnej weryfikacji wpływu, jaki każdy z tych błędów mógł wywrzeć na wynik postępowania, jednakże kontrola sądu Unii nie oznacza co do zasady, że ma on obowiązek zweryfikować brak wpływu danego oczywistego błędu w ocenie dotyczącego oceny złożonej oferty na jej klasyfikację, a więc ostatecznie na decyzję o udzieleniu, gdy instytucja zamawiająca nie przedstawiła żadnych wyjaśnień co do braku takiego wpływu.

47 To bowiem wnoszący odwołanie powinien wskazać i wykazać, że decyzja o odrzuceniu oferty nie mogłaby być dla European Dynamics Luxembourg i in. bardziej korzystna w braku tych błędów (zob. analogicznie wyrok z dnia 20 grudnia 2017 r., EUIPO/European Dynamics Luxembourg i in., C-677/15 P, EU:C:2017:998, pkt 52, 53). EUIPO nie przedstawiło zaś wymaganych w tym względzie dowodów.

48 W konsekwencji pierwszą część zarzutu drugiego EUIPO należy oddalić.

49 W odniesieniu do drugiej części zarzutu drugiego EUIPO należy przypomnieć, że Sąd stwierdził w pkt 104, 109, 115, 122, 134, 138, 139, 144, 148, 157–159, 166, 186, 188, 193, 194, 206 i 207 zaskarżonego wyroku, że urząd ten popełnił oczywiste błędy w ocenie, które spowodowały wadę wpływającą na zgodność z prawem oceny oferty European Dynamics Luxembourg. W pkt 225–229 zaskarżonego wyroku Sąd doszedł do wniosku, że na tej podstawie należy stwierdzić nieważność decyzji o odrzuceniu oferty.

50 Tymczasem, o ile w ramach odwołania EUIPO zakwestionowało praktycznie wszystkie stwierdzenia Sądu dotyczące tych oczywistych błędów w ocenie, to nie zakwestionowało ono uzasadnienia zawartego w pkt 160–168, a w szczególności w pkt 166 zaskarżonego wyroku, na poparcie rozstrzygnięcia Sądu o uwzględnieniu dziewiątego punktu podniesionego przez European Dynamics Luxembourg i in. na

poparcie pierwszej części zarzutu drugiego skargi o stwierdzenie nieważności, opartego na tym, że EUIPO popełniło oczywisty błąd w ocenie przy ocenie kryterium nr 1 podkryterium nr 1.4 pkt 1.4.4.10 specyfikacji warunków zamówienia.

51 Po pierwsze zaś, Sąd nie rozróżniał wcale poszczególnych oczywistych błędów w ocenie, które stwierdził zgodnie z pkt 88–214 zaskarżonego wyroku, a po drugie, EUIPO nie wskazało ani nie wykazało, że w niniejszym przypadku stwierdzenie dotyczące istnienia oczywistego błędu w ocenie w ramach oceny kryterium nr 1 podkryterium nr 1.4 pkt 1.4.4.10 specyfikacji warunków zamówienia nie miało udziału w uzasadnieniu, podobnie jak każde inne stwierdzenie oczywistego błędu w ocenie brane z osobna, w stwierdzeniu nieważności decyzji o odrzuceniu oferty, zawartym w pkt 226 zaskarżonego wyroku.

52 W tych okolicznościach, nawet gdyby należało uznać, jak utrzymuje EUIPO, że wszystkie stwierdzenia dotyczące oczywistych błędów w ocenie kwestionowane przez EUIPO w odwołaniu są obarczone naruszeniem prawa, stwierdzenie to tak czy inaczej nie może powodować uchylenia tego rozstrzygnięcia Sądu, przez co drugą część zarzutu drugiego należy oddalić jako pozbawioną znaczenia dla sprawy (zob. analogicznie postanowienie z dnia 11 lutego 2015 r., Orange/Komisja, C-621/13 P, niepublikowane, EU:C:2015:114, pkt 44, 45 i przytoczone tam orzecznictwo).

W przedmiocie zarzutu trzeciego

Argumentacja stron

53 W zarzucie trzecim EUIPO kwestionuje analizę przeprowadzoną przez Sąd w pkt 250–254 zaskarżonego wyroku i zawarte tam uzasadnienie, zgodnie z którym decyzja o odrzuceniu oferty była obarczona szeregiem braków w uzasadnieniu w rozumieniu art. 100 ust. 2 rozporządzenia finansowego w związku z art. 296 akapit drugi TFUE, w odniesieniu do korelacji między, po pierwsze, konkretnymi negatywnymi ocenami przedstawionymi w sprawozdaniu z oceny, a po drugie, odliczeniami punktów netto dokonanymi przez instytucję zamawiającą.

54 Artykuł 100 ust. 2 rozporządzenia finansowego nie przewiduje zdaniem EUIPO prawnego obowiązku przedstawienia szczegółowego przeglądu wszystkich negatywnych uwag, które zostały uwzględnione w ocenie oferty odrzuconego oferenta. Przepis ten nie zawiera tym bardziej żadnego prawnego obowiązku przypisania do każdej negatywnej uwagi odliczenia punktów i szczegółowego wytłumaczenia liczby punktów faktycznie odliczonych na podstawie tej uwagi.

55 European Dynamics Luxembourg i in. utrzymują, że ujawnienie rozkładu punktów oceny było konieczne, gdyż Sąd nie był w stanie sprawować kontroli sądowej, jeżeli nie dysponował informacjami dotyczącymi punktów przyznanych za konkretne kryteria jakościowe, podkryteria i podpunkty. Zatem, wymagając przedstawienia podziału punktów, Sąd w żaden sposób nie zastosował surowszego kryterium w porównaniu z kryterium wynikającym z zastosowania przepisów rozporządzenia finansowego zgodnie z orzecznictwem Trybunału.

Ocena Trybunału

56 Przede wszystkim należy przypomnieć, że zgodnie z art. 100 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia finansowego instytucja zamawiająca powiadamia wszystkich odrzuconych kandydatów lub oferentów o podstawach odrzucenia ich kandydatury lub oferty, a także wszystkich oferentów, którzy złożyli dopuszczalną ofertę i którzy zwrócili się o to na piśmie, o charakterystyce i cechach decydujących o relatywnej przewadze oferty, która wygrała przetarg, oraz nazwisku oferenta, któremu udzielono zamówienia.

57 Jednakże z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że nie można domagać się od instytucji zamawiającej, aby przekazała oferentowi, którego oferta nie została wybrana, poza powodami jej odrzucenia, po pierwsze, dokładne podsumowanie tego, w jaki sposób każdy ze szczegółów jego oferty został uwzględniony przy jej ocenie, oraz po drugie – w ramach podania do wiadomości charakterystyki i cech decydujących o relatywnej przewadze wybranej oferty – drobiazgową porównawczą ocenę tej oferty oraz oferty odrzuconej (wyrok z dnia 4 października 2012 r., Evropaïki Dynamiki/Komisja, C-629/11 P, niepublikowany, EU:C:2012:617, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).

58 Podobnie instytucja zamawiająca nie ma obowiązku przedstawiania odrzuconemu oferentowi, na jego pisemny wniosek, pełnej kopii sprawozdania z oceny (wyrok z dnia 4 października 2012 r., Evropaïki Dynamiki/Komisja, C-629/11 P, niepublikowany, EU:C:2012:617, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).

59 Ponadto należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału uzasadnienie wymagane na podstawie art. 296 akapit drugi TFUE należy oceniać w zależności od okoliczności sprawy, w szczególności treści aktu i charakteru przedstawionych argumentów (wyrok z dnia 4 października 2012 r., Evropaïki Dynamiki/Komisja, C-629/11 P, niepublikowany, EU:C:2012:617, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo).

60 W niniejszym przypadku jest bezsporne, że w trzech pismach, z dni 11 sierpnia, 26 sierpnia i 15 września 2011 r., EUIPO przekazało European Dynamics Luxembourg i in. odpis ze sprawozdania z oceny zawierający ocenę jakościową ich oferty, wskazało nazwy trzech wybranych oferentów oraz przesłało trzy tabele przedstawiające wyniki uzyskane przez tych trzech oferentów i European Dynamics Luxembourg i in., a ściślej rzecz biorąc – tabelę oceny porównawczej ofert technicznych, tabelę oceny porównawczej ofert w kontekście oferty najkorzystniejszej ekonomicznie oraz tabelę porównawczą dotyczącą kryteriów finansowych.

61 Jak wskazał rzecznik generalny w pkt 39 opinii, tabele te umożliwiły European Dynamics Luxembourg i in. uzyskanie całościowego obrazu punktów przyznanych ich ofercie oraz ofertom wybranych oferentów w związku zarówno z kryteriami jakościowymi, jak i kryteriami finansowymi, oraz ich wpływu na końcową ogólną notę.

62 European Dynamics Luxembourg i in. utrzymują jednak, że przekazanie tych dokumentów nie umożliwiło im dokonania oceny, z wymaganą w orzecznictwie Trybunału dokładnością, oceny ich oferty dokonanej przez EUIPO.

63 W tym względzie należy wskazać, że orzecznictwo przytoczone w pkt 57 niniejszego wyroku nie wymaga co do zasady przypisania konkretnej wagi poszczególnym negatywnym czy pozytywnym komentarzom w ocenie. Przy tym jednak, w przypadku gdy dokumentacja przetargowa określa liczbowo wagę poszczególnych kryteriów lub podkryteriów, zasada przejrzystości wymaga, by kryteriom i podkryteriom przyznać wyrażoną liczbowo ocenę.

64 W tym względzie z dokumentacji przetargowej wynika, że w niniejszym przypadku specyfikacja warunków zamówienia przewidywała ważenie, zgodnie z którym 65 na 100 punktów przyznawano za kryterium jakościowe nr 1, w tym po 10 punktów za podkryteria nr nr 1.1–1.5, a 15 punktów za kryterium 1.6, 20 punktów za kryterium jakościowe nr 2, a 15 punktów za kryterium jakościowe nr 3.

65 Jest również bezsporne, że, po pierwsze, komisja przetargowa zastosowała wzór matematyczny lub przyznała ułamki punktu w ramach podkryteriów lub podpunktów i że sprawozdanie z oceny zawierało konkretne negatywne uwagi w tym względzie, skutkujące poszczególnymi odliczeniami punktów, a po drugie, że EUIPO nie podało liczby uzyskanych przez European Dynamics Luxembourg i wybranych oferentów punktów w podziale według podkryteriów.

66 W tych okolicznościach, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 42 opinii, European Dynamics Luxembourg i in. oraz Sąd nie były w stanie ani zrozumieć, jaką odpowiednią wagę odegrały te podkryteria w ocenie, to znaczy w określeniu łącznego wyniku, ani ustalić korelacji między poszczególnymi negatywnymi ocenami a odliczeniami punktów, które miały wpływ na łączny wynik.

67 Słusznie więc Sąd orzekł w pkt 254 zaskarżonego wyroku, że EUIPO nie spełniło w pełni wymogów dotyczących obowiązku uzasadnienia wyniku oceny złożonej przez European Dynamics Luxembourg oferty.

68 W związku z tym zarzut trzeci należy oddalić.

W przedmiocie zarzutu czwartego

Argumentacja stron

69 W zarzucie czwartym EUIPO podnosi, że Sąd przyznał European Dynamics Luxembourg odszkodowanie na niewystarczającej podstawie prawnej, czyli na podstawie utraty szansy uzyskania rozpatrywanego zamówienia.

70 Pierwsze naruszenie prawa polega zdaniem EUIPO na wniosku, do którego Sąd doszedł w pkt 265 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym została wykazana bezprawność zarzucanego EUIPO zachowania. W braku takiej bezprawności przyznanie European Dynamics Luxembourg odszkodowania należy zdaniem EUIPO uchylić, zgodnie z orzecznictwem Trybunału w zakresie, w jakim jedna z kumulatywnych przesłanek powstania prawa do odszkodowania, czyli istnienie bezprawnego zachowania, nie jest spełniona.

71 Drugie naruszenie prawa, którego miał dopuścić się Sąd, polega na braku wykazania, że przyznanie odszkodowania z tytułu utraty szansy w dziedzinie zamówień publicznych jest zasadą prawa Unii lub zasadą wspólną dla państw członkowskich, przez co Sąd naruszył wymogi wynikające z art. 340 TFUE. W tym względzie EUIPO wskazuje, że są państwa członkowskie, które nie przewidują możliwości przyznania odszkodowania tylko z tytułu utraty szansy uzyskania zamówienia, takie jak w szczególności Królestwo Danii, Republika Federalna Niemiec i Rumunia, lub w których odszkodowanie za utratę szansy jest ograniczone do kosztów poniesionych w celu przygotowania oferty.

72 Tytułem ewentualnym EUIPO utrzymuje, że nawet gdyby Trybunał miał tylko w części uchylić zaskarżony wyrok, to powinien on w każdym razie uchylić rozstrzygnięcie o przyznaniu odszkodowania. Gdyby bowiem Trybunał miał uznać, tak jak Sąd, że istniały dostateczne podstawy do stwierdzenia nieważności decyzji o odrzuceniu oferty, nie wystarczyłoby to do uzasadnienia przyznania odszkodowania, ponieważ nie istniał żaden związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem a podnoszoną szkodą.

73 European Dynamics Luxembourg i in. utrzymują, że zasada odszkodowania za szkodę wynikłą z utraty szansy znajduje podstawy prawne w prawie do skutecznej ochrony sądowej, wynikającym z art. 47 karty praw podstawowych Unii Europejskiej. European Dynamics Luxembourg i in. przyznają, że w wielu państwach członkowskich doktryna dotycząca utraty szansy ma szczególny wyraz, w szczególności gdy utrata szansy wynika z bezprawnych działań pozbawiających oferenta rzetelnej oceny jego oferty, lecz uważają, że te różnice dotyczą jedynie obliczania odszkodowania za gospodarczą szkodę wynikającą z utraty szansy, a nie podstawy prawnej samej zasady.

74 Ponadto European Dynamics Luxembourg i in. podnoszą, że na mocy dyrektywy 2007/66/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 grudnia 2007 r. zmieniającej dyrektywy Rady 89/665/EWG i 92/13/EWG w zakresie poprawy skuteczności procedur odwoławczych w dziedzinie udzielania zamówień publicznych (Dz.U. 2007, L 335, s. 31) przyznanie odszkodowania stanowi właściwe rozwiązanie w celu naprawienia szkody poniesionej z tytułu utraty szansy przez odrzuconego oferenta. Sąd nie był więc zobowiązany do wykazania istnienia wspólnego dla państw członkowskich mechanizmu ochrony, tym bardziej że Sąd już dopuścił, iż utrata szansy, której doznał odrzucony oferent, stanowi rzeczywistą i pewną szkodę. W tych okolicznościach istnieniu związku przyczynowego między zarzucanym bezprawnym działaniem a poniesioną przez European Dynamics Luxembourg szkodą nie można też zaprzeczyć ze względu na to, że instytucja zamawiająca miała szeroki zakres uznania.

Ocena Trybunału

75 W pierwszej kolejności należy zbadać argument EUIPO podniesiony tytułem ewentualnym w ramach zarzutu czwartego.

76 Poprzez ten argument EUIPO podnosi w istocie, że istnienie związku przyczynowego między stwierdzonymi przez Sąd oczywistymi błędami w ocenie w odniesieniu do pierwszego kryterium udzielenia zamówienia, czyli kryteriów jakościowych, a poniesioną przez European Dynamics Luxembourg szkodą wynikłą z utraty szansy na uzyskanie rozpatrywanego zamówienia nie został w zaskarżonym wyroku wykazany ani uzasadniony.

77 Argument ten w okolicznościach niniejszej sprawy należy uznać za zasadny.

78 Po pierwsze bowiem, jak stwierdzono w pkt 34 niniejszego wyroku, pkt 77 zaskarżonego wyroku jest obarczony wadą naruszenia prawa, przez co Sąd nie mógł w sposób ważny rozstrzygnąć na podstawie tych wywodów, że decyzja o odrzuceniu oferty była niezgodna z prawem.

79 Po drugie, Sąd orzekł w pkt 267 zaskarżonego wyroku, że nie dało się stwierdzić istnienia związku przyczynowego między stwierdzonymi przezeń brakami w uzasadnieniu a szkodą podnoszoną przez European Dynamics Luxembourg i in.

80 Ponadto powstanie odpowiedzialności Unii wymagałoby istnienia związku przyczynowego między samą merytoryczną bezprawnością oceny oferty European Dynamics Luxembourg, stwierdzoną w ramach badania zarzutu drugiego podniesionego przed Sądem, a podnoszoną utratą szansy.

81 Tymczasem w zaskarżonym wyroku Sąd nie wykazał lege artis istnienia takiego związku przyczynowego. W szczególności Sąd nie stwierdził, czy i w jakim zakresie, w świetle okoliczności faktycznych sprawy, gdyby EUIPO nie popełniło naruszeń, European Dynamics Luxembourg zostałaby sklasyfikowana wyżej w procedurze kaskadowej.

82 Wynika z tego, że skoro jedna z wymaganych przesłanek powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii nie została spełniona, żądanie odszkodowania European Dynamics Luxembourg i in. nie powinno było zostać uwzględnione przez Sąd.

83 Zarzut czwarty EUIPO jest w związku z tym zasadny.

Uchylenie w części zaskarżonego wyroku

84 Z całości powyższych wywodów wynika, że zaskarżony wyrok narusza prawo w pkt 77, ponieważ Sąd uwzględnił trzecią część zarzutu trzeciego skargi wniesionej w pierwszej instancji, dotyczącą braku wykluczenia konsorcjum Drasis.

85 Jak wynika z pkt 260 zaskarżonego wyroku, Sąd uzasadnił stwierdzenie nieważności spornych decyzji, zawarte w pkt 1 sentencji tego wyroku, na podstawie całokształtu nieprawidłowości, którymi obarczona była decyzja o odrzuceniu oferty, przychylając się w ten sposób do przedstawionych przed nim zarzutów pierwszego i trzeciego. Niemniej, choć rozstrzygnięcie Sądu zawarte w pkt 77 zaskarżonego wyroku nie może służyć jako uzasadnienie stwierdzenia nieważności decyzji o odrzuceniu oferty, nieprawidłowości stwierdzone przez Sąd w pkt 104, 109, 115, 122, 134, 138, 139, 144, 148, 157–159, 166, 186, 188, 193, 194, 206 i 207 zaskarżonego wyroku wystarczą do stwierdzenia przez Sąd nieważności tej decyzji. Z tego wynika, że nie należy uchylać pkt 1 sentencji zaskarżonego wyroku.

86 Należy natomiast uchylić pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku, nakazujący EUIPO naprawienie szkody poniesionej przez European Dynamics Luxembourg z tytułu utraty szansy na uzyskanie spornego zamówienia przynajmniej jako trzeci wykonawca w kaskadzie.

87 Zważywszy na uchylenie pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku, pkt 3 i 4 jego sentencji, dotyczące ustalenia kwoty odszkodowania, również należy uchylić.

88 W tych okolicznościach pkt 5 sentencji, dotyczący kosztów postępowania, również należy uchylić.

W przedmiocie skargi przed Sądem

89 Zgodnie z art. 61 akapit pierwszy zdanie drugie statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w przypadku uchylenia orzeczenia Sądu Trybunał może, jeśli stan postępowania na to pozwala, wydać orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

90 Taka właśnie sytuacja zachodzi w niniejszym przypadku. Należy więc zbadać przedstawione przez European Dynamics Luxembourg i in. w ramach tej skargi żądanie odszkodowania, zmierzające do naprawienia szkody, której doznały z racji utraty przez European Dynamics Luxembourg szansy zawarcia umowy ramowej na zamówienie przynajmniej jako trzeci wykonawca w kaskadzie.

91 Należy na wstępie przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału powstanie odpowiedzialności pozaumownej EUIPO wymaga łącznego spełnienia kilku przesłanek, czyli bezprawności jego zachowania, rzeczywistego wystąpienia szkody oraz związku przyczynowego pomiędzy zarzucanym zachowaniem a powoływaną szkodą (zob. podobnie wyrok z dnia 10 lipca 2014 r., Nikolaou/Trybunał Obrachunkowy, C-220/13 P, EU:C:2014:2057, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo). Podobnie z orzecznictwa Trybunału wynika również, że aby mogła powstać pozaumowna odpowiedzialność Unii, szkoda musi być rzeczywista i niewątpliwa i powinna wynikać w sposób wystarczająco bezpośredni z zarzucanego instytucjom zachowania (wyrok z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, C-45/15 P, EU:C:2017:402, pkt 61 i przytoczone tam orzecznictwo).

92 W każdym razie, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału to do strony podnoszącej odpowiedzialność pozaumowną Unii należy przedstawienie jednoznacznych dowodów zarówno na istnienie, jak i na zakres szkody, na którą się powołuje, a także na istnienie wystarczająco bezpośredniego związku przyczynowego między zachowaniem danej instytucji a podnoszoną szkodą (wyrok z dnia 20 grudnia 2017 r., EUIPO/European Dynamics Luxembourg i in., C-677/15 P, EU:C:2017:998, pkt 100 i przytoczone tam orzecznictwo).

93 W tym względzie należy stwierdzić, że treść wniesionej do Sądu skargi European Dynamics Luxembourg i in. pokazuje, iż skarga w oczywisty sposób nie spełnia wymogów tego orzecznictwa.

94 Należy wskazać, że o ile prawdą jest, iż European Dynamics Luxembourg i in. utrzymywały, że prawidłowe stosowanie procedury przetargowej doprowadziłoby do zaklasyfikowania oferty European Dynamics Luxembourg na wyższej pozycji oraz że w związku z tym strona ta podpisałaby umowy ramowe, to nie wykazały one jednak, czy i w jakim zakresie, w świetle okoliczności faktycznych niniejszej sprawy i w braku uchybień popełnionych przez EUIPO, European Dynamics Luxembourg zostałaby sklasyfikowana na wyższej pozycji lub uzyskałaby rozpatrywane zamówienie.

95 Podobnie, w odniesieniu do związku przyczynowego między popełnionymi przez komisję przetargową błędami a podnoszoną szkodą, European Dynamics Luxembourg i in. ograniczyły się do zwykłego twierdzenia o istnieniu takiego związku, lecz nie sprecyzowały, na czym ten związek polegał.

96 European Dynamics Luxembourg i in. nie wykazały więc ani rzeczywistego charakteru szkody, ani związku przyczynowego między tą szkodą a zarzucanym EUIPO zachowaniem.

97 W tych okolicznościach żądanie odszkodowawcze European Dynamics Luxembourg i in. należy oddalić.

W przedmiocie kosztów

98 Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem, jeżeli odwołanie jest bezzasadne lub jest zasadne i Trybunał wydaje orzeczenie kończące postępowanie w sprawie, rozstrzyga on również o kosztach.

99 Zgodnie z art. 138 § 1 tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 tego regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Zgodnie z art. 138 § 3 tego regulaminu w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań każdej ze stron każda z nich pokrywa własne koszty.

100 Odwołanie EUIPO zostało w części uwzględnione, a w części oddalone, należy zatem obciążyć EUIPO i European Dynamics Luxembourg i in. własnymi kosztami niniejszego postępowania odwoławczego.

101 W zakresie kosztów postępowania w pierwszej instancji, z uwagi na to, że skarga została w części uwzględniona, a w części oddalona, również należy obciążyć European Dynamics Luxembourg i in. oraz EUIPO ich własnymi kosztami.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

1) **Punkty 2–5 sentencji wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 27 kwietnia 2016 r., European Dynamics Luxembourg i in./EUIPO (T-556/11, EU:T:2016:248) zostają uchylone.**

2) **W pozostałym zakresie odwołanie zostaje oddalone.**

3) **Żądanie odszkodowania wniesione przez European Dynamics Luxembourg SA, European Dynamics Belgium SA i Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE w sprawie T-556/11 zostaje oddalone.**

4) **Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO) oraz European Dynamics Luxembourg SA, European Dynamics Belgium SA i Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE pokrywają własne koszty poniesione zarówno w odwołaniu, jak i w postępowaniu w pierwszej instancji.**

Podpisy